

CONSIDERAȚII PRACTICE ÎN PRIVINȚA NOMAZILOR DIGITALI ÎN ROMÂNIA. TENDINȚE LA NIVEL EUROPEAN

Iuliana Lazar¹⁾

Rezumat: Acest articol își propune să realizeze o scurtă prezentare a elementelor de noutate pe care le implică desfășurarea activității profesionale de către nomazii digitali, respectiv a condițiilor în care un cetățean străin, angajat sau care deține o companie înregistrată în afara României, poate beneficia de regimul special și de drepturile de intrare și de ședere pe teritoriul României, recunoscute și reglementate în legislația națională în favoarea nomazilor. De asemenea, vor fi avute în vedere tendințele și măsurile legislative interne adoptate de către alte țări europene. Prestarea muncii sau a serviciilor prin intermediul tehnologiei informației și comunicațiilor este de esența stilului de lucru nomad. De altfel, nomadismul digital presupune prestarea muncii sau a serviciilor de la distanță, fără ca munca în sine să sufere modificări. Atât în România, cât și la nivelul Uniunii Europene, nomadismul digital a devenit un fenomen extrem de răspândit în contextul declanșării pandemiei provocate de virusul Covid-19. Schimbarea stilului de lucru a condus, în cele mai multe cazuri, și la schimbarea stilului de viață. Dorința oamenilor de cunoaștere, de a descoperi locuri și obiceiuri noi a făcut ca munca de acasă să devină munca din orice casă.

Cuvinte-cheie: nomazi digitali; muncă de la distanță; cetățeni străini; drepturi; tehnologia informației și comunicațiilor; viză pentru nomazi digitali; viză de lungă ședere; permis de ședere.

Summary: The aim of this article is to give a brief presentation of the novelties involved in the pursuit of professional activities by digital nomads, namely the conditions under which a foreign national, employed or owner of a company registered outside Romania, may benefit from the special scheme and from the rights of entry and stay in Romania, recognized, and regulated in national law in favour of travellers. Domestic legislative trends and measures adopted by other European countries will also be considered. The provision of work or services through information and communication technology is at the heart of the nomadic working style. Digital nomadism also means remote work or services, without the work itself changing. In Romania and at the European Union, digital nomadism has become an extremely widespread phenomenon in the context of the outbreak of the pandemic caused by the Covid-19 virus. Changing the style of work has in most cases also

¹⁾ Iuliana Lazar este avocat, membru al Baroului Cluj. Poate fi contactată la adresele iulia@avocat-iulianalazar.com și <http://avocat-iulianalazar.com>.

led to a change in lifestyle. People's desire to know, to discover new places and habits has made work from home become work from any home.

Keywords: digital nomads; telework; foreign nationals; rights; information and communication technology; visa for digital nomads; long-stay visa; residence permit.

I. INTRODUCERE

Nomadismul digital constituie o temă de actualitate, cu multiple implicații în zilele noastre. Pandemia, printre altele, a contribuit la schimbarea condițiilor de muncă, iar prestarea muncii de la distanță a devenit tot mai frecvent întâlnită în practică. Atât România, cât și alte țări din Uniunea Europeană au arătat deschidere și, mai mult decât atât, s-au preocupat să implementeze, prin intermediul legislației naționale, un regim special pentru nomazii digitali. În acest fel, în multe țări europene, printre care se numără și România, a devenit accesibilă viza pentru nomazii digitali. Mai mult decât atât, unele state au adoptat și implementat diverse măsuri și avantaje fiscale, condiții avantajoase de cazare și alte asemenea pentru nomazii digitali. Pentru a beneficia de acest regim special, respectiv de drepturile recunoscute prin legislația internă, nomazii digitali trebuie să facă dovada îndeplinirii anumitor condiții și, de bună seamă, să respecte obligațiile ce le revin.

6 II. DEFINIȚIE ȘI REGLEMENTARE

În România, nomadul digital este definit ca fiind „străinul care este angajat cu un contract de muncă la o companie înregistrată în afara României și care prestează servicii pentru aceasta prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor sau care deține o companie înregistrată în afara României, în cadrul căreia prestează servicii prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor și poate desfășura activitatea de angajat fizic ori de la distanță, prin folosirea tehnologiei informației și comunicațiilor”.

În terminologia europeană, nomazii digitali sunt văzuți drept angajații, antreprenorii sau liber profesioniștii străini care pot să lucreze de la distanță, uzând de tehnologia informației și comunicațiilor, în mod independent de o anumită locație. Nomazii digitali au posibilitatea, cu respectarea anumitor condiții, să aleagă țara în care doresc să își desfășoare activitatea profesională, stimulând astfel economia țării respective și având, totodată, o contribuție semnificativă în dezvoltarea turismului.

Definiția și dispozițiile aplicabile nomazilor digitali în România se regăsesc în Legea nr. 22/2022 (publicată în *M. Of. nr. 45 din 14 ianuarie 2022*), ce conține modificări și completări ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România. De bună seamă, schimbarea condițiilor de muncă în contextul pandemiei a condus la modificarea legislației, în sensul adaptării acesteia la necesitățile curente ale societății.

Și la nivelul Uniunii Europene, au fost avute în vedere particularitățile pe care le implică desfășurarea activității profesionale de către nomazii digitali. Tocmai de aceea, mai multe țări europene²⁾ au analizat oportunitatea de a atrage nomazii digitali, adoptând și implementând în acest sens diverse măsuri legislative

²⁾ *Digital Nomad Visas in EU Countries (etiasvisa.com)*, disponibil online, accesat în data de 07.04.2022.

vizând facilități și avantaje fiscale, oferte de cazare, proiecte, programe și alte asemenea. Pentru că sfera nomazilor digitali nu poate fi restrânsă doar la cetățenii țărilor membre ale Uniunii Europene, a fost avută în vedere și pusă în aplicare o viză pentru nomazii digitali, care să le confere și acestora dreptul la liberă circulație și la ședere. Această viză este accesibilă resortisanților țărilor terțe, anume cetățenilor care provin din statele situate în afara Uniunii Europene sau a Spațiului Economic European.

Spre exemplu, în Germania³⁾, inclusiv nomazii digitali pot aplica pentru viza specifică lucrătorilor independenți, cu mențiunea că aceasta vizează două categorii, anume *Freiberufler Visa* pentru artiști și liber profesioniști și *Gewerbetreibende* pentru alte categorii de profesioniști.

Estonia⁴⁾ a adus modificări și a implementat un program pentru antreprenorii străini online, iar, din 1 august 2020, a deschis aplicațiile pentru viza de nomad digital pentru liber profesioniști și lucrătorii de la distanță.

Croația, în anul 2021, a desfășurat o campanie sub denumirea *Croatia your new office*, nomadul titular al vizei având posibilitatea de a se stabili în țara gazdă însoțit de membrii familiei. *În plus*, nomazii digitali beneficiază de diverse facilități fiscale și, în anumite condiții, sunt scutiți de plata taxelor.

Pentru a atrage cât mai mulți nomazi digitali, Grecia⁵⁾ a început lucrările de extindere a rețelei 5G pe întreaga insulă, promovând astfel și celelalte atracții sociale, culturale și culinare.

În Ungaria, viza pentru nomazii digitali poartă denumirea de *White Card* și le conferă angajaților străini posibilitatea să își desfășoare activitatea profesională de la distanță.

În Republica Cehă, există o viză de business care profită inclusiv nomazilor digitali.

În Portugalia, viza de nomad digital poate fi obținută de către liber profesioniști și de către antreprenori.

Autoritățile locale din Madeira au dezvoltat un proiect sub denumirea *Madeira Digital Nomads Project*, în cadrul căruia participanții pot beneficia de condiții avantajoase pentru cazare, wi-fi gratuit și pot lua parte la diverse evenimente locale. Malta a acordat, de asemenea, o importanță deosebită nomazilor digitali și, fiind prima țară cu rețea 5G la nivel național, s-a bucurat de un avantaj în alegerile străinilor.

În Spania încă se lucrează la un regim special pentru nomazii digitali. De altfel, se prefigurează că o viză pentru aceștia din urmă va deveni accesibilă în următoarele luni, fiind promise și o serie de facilități și avantaje fiscale.

Nici în Italia nu e fost implementat un regim special pentru nomazi, însă aceștia pot solicita o viză adecvată, devenind astfel, în urma unor formalități administrative, beneficiari ai dreptului la liberă circulație și la ședere.

III. CONDIȚII DE OBTINERE A VIZEI DE NOMAD DIGITAL

În România, Legea nr. 22/2022 vine cu o serie de modificări ale O.U.G. nr. 194/2002, atât prin prisma definirii conceptului de „nomad digital”, cât și prin prisma condițiilor, respectiv a modului de acordare a dreptului la liberă circulație și la ședere pe teritoriul României.

³⁾ *Visum für Freiberufler in Deutschland - Germany Visa (germany-visa.org)*, disponibil online, accesat în data de 07.04.2022.

⁴⁾ *How to Apply for an Estonian Digital Nomad Visa: Procedures and Required Documents - (schengenvisa.info.com)*, disponibil online, accesat în data de 07.04.2022.

⁵⁾ *Become Digital Nomad in Greece | Work From Greece*, disponibil online, accesat în data de 07.04.2022.

Astfel, în conformitate cu prevederile legii⁶⁾, nomadul digital trebuie să obțină fie o viză de lungă ședere, fie un permis de ședere.

Viza de lungă ședere este acordată nomazilor digitali care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- dispun de mijloace de întreținere obținute din activitatea desfășurată, în cuantum de cel puțin trei ori câștigul salarial mediu brut lunar din România pentru fiecare dintre ultimele șase luni anterioare datei depunerii cererii de viză, precum și pentru întreaga perioadă înscrisă în viză;
- desfășoară activitățile din care obțin venituri, de la distanță, prin folosirea tehnologiei informației și comunicațiilor.

În plus, pentru a obține o viză de nomad digital, sunt necesare următoarele documente⁷⁾:

a) contractul de muncă încheiat cu o companie înregistrată în afara României, în original, și însoțit de o traducere autentificată în limba română, prin care să se facă dovada prestării de servicii la distanță, prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor, sau dovada administrării la distanță și prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor a unei companii înregistrate de cel puțin trei ani la data solicitării vizei de acesta în afara României;

b) un document în original, însoțit de o traducere autentificată în limba română, eliberat de compania înregistrată în afara României cu care are încheiat un contract de muncă ori de compania înregistrată în afara României pe care străinul o deține, prin care să fie prezentate toate datele de identificare și de contact ale companiei, precum și domeniul de activitate al acesteia, participarea străinului în companie și informații privind reprezentanții legali ai companiei;

c) o scrisoare de intenție, în original, însoțită de traducere autentificată în limba română, prin care străinul detaliază scopul deplasării în România și activitățile pe care intenționează să le desfășoare pe teritoriul României;

d) originalul unui document apostilat sau supralegalizat, după caz, însoțit de traducere autentificată, în limba română, eliberat de instituția de specialitate a administrației publice centrale sau locale competente, de la locul de rezidență fiscală, prin care să fie atestat faptul că, la data solicitării vizei, străinul angajat sau, după caz, compania pe care o deține are achitate la zi impozitele, taxele și alte contribuții obligatorii, precum și că nu este înregistrat cu acte și fapte care au sau au avut ca efect evaziunea fiscală și fraudă fiscală;

e) rezervarea unui bilet de călătorie valabil până la destinație sau permisul de conducere, cartea verde, documentele de înmatriculare ale mijlocului de transport și dovada itinerariului, în cazul conducătorilor auto;

f) dovada asigurării medicale pe întreaga perioadă de valabilitate a vizei, valabilă pe teritoriul României și cu acoperire în cuantum de cel puțin 30.000 euro;

g) dovada mijloacelor de întreținere obținute din activitatea desfășurată, în cuantum de cel puțin trei ori câștigul salarial mediu brut lunar din România pentru fiecare dintre ultimele șase luni anterioare datei depunerii cererii de viză, precum și pentru întreaga perioadă înscrisă în viză;

h) dovada asigurării condițiilor de cazare;

i) certificat de cazier judiciar sau alt document cu aceeași valoare juridică, apostilat sau supralegalizat, după caz, și tradus în formă autentică, în limba română, eliberat de autoritățile din țara de origine și, dacă este cazul, din statul în care străinul este rezident legal și în care obține venituri din prestarea contractului de muncă la o companie înregistrată în afara României sau din activități desfășurate printr-o companie

⁶⁾ Legea nr. 22/2022 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 194/2002.

⁷⁾ Conform art. 49 alin. (2¹) al O.U.G. nr. 194/2002, republicată în M. Of. nr. 421 din 5 iunie 2008.

înregistrată de acesta în afara României, prin care să se facă dovada că nu există înregistrări ale unor fapte de natură penală;

j) alte documente doveditoare pe care autoritățile române competente le solicită, în mod adițional față de cele prevăzute la lit. a)-i).

Viza națională de lungă ședere permite intrarea și șederea străinilor pe teritoriul României pentru o perioadă de 90 de zile. Anterior expirării celor 90 de zile, nomadul digital poate solicita Inspectoratului General pentru Imigrări din România eliberarea unui permis de ședere.

Este bine de știut că nomazii digitali intrați în România în baza unei vize de lungă ședere, pentru alte scopuri, pot solicita prelungirea dreptului de ședere temporară, în situația în care îndeplinesc următoarele condiții⁸⁾:

- prezintă contractul de muncă încheiat cu o companie înregistrată în afara României, prin care să facă dovada prestării de servicii la distanță, prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor, sau dovada deținerii de cel puțin trei ani anterior datei solicitării vizei a unei companii înregistrate de acesta în afara României, pe care o administrează la distanță prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor;
- prezintă un document eliberat de compania înregistrată în afara României cu care are încheiat un contract de muncă ori de compania înregistrată în afara României pe care străinul o deține, prin care să fie prezentate toate datele de identificare și de contact ale companiei, domeniul de activitate al acesteia, calitatea străinului în cadrul companiei, precum și informații privind reprezentanții legali ai companiei.

Străinului căruia i s-a acordat sau prelungit dreptul de ședere în România i se eliberează de către Inspectoratul General pentru Imigrări din România un permis de ședere temporară. În cuprinsul permisului de ședere temporară acordat nomadului digital se înscrie mențiunea „**nomad digital**”.

Permisul de ședere temporară este valabil timp de șase luni, iar prima prelungire a dreptului de ședere se face pentru aceeași perioadă.

În situația în care doresc și optează pentru prelungirea dreptului de ședere temporară, nomazii digitali trebuie să facă dovada mijloacelor de întreținere, de cel puțin trei ori câștigul salarial mediu brut, lunar, pentru perioada pentru care se solicită prelungirea dreptului de ședere, în acest sens fiind necesară o adeverință de venit eliberată de către organele fiscale competente. Astfel, prelungirile dreptului de ședere se pot acorda doar dacă nomadul digital face dovada veniturilor realizate în condițiile menționate.

În alte țări europene⁹⁾, condițiile și documentele necesare în vederea obținerii vizei de nomad digital privesc, în linii mari:

- contractul de muncă sau înscrisul ce face dovada că nomadul digital prestează servicii de la distanță și, implicit, realizează venituri constante de la distanță, cu mențiunea că, la nivelul fiecărei țări, este stabilit și reglementat un prag minim al venitului brut lunar;
- o situație a veniturilor din ultimele șase luni anterioare aplicării pentru viză;
- asigurare medicală pe toată durata șederii;
- certificat medical care să ateste o bună stare de sănătate¹⁰⁾;

⁸⁾ Conform art. 69 alin. (1) lit. i) al O.U.G. nr. 194/2002, republicată.

⁹⁾ *Digital Nomad Visas in EU Countries (etiasvisa.com)*, cit. *supra*.

¹⁰⁾ *How to Apply for the Greece Digital Nomad Visa (Step-by-Step Guide) (nomadsembassy.com)*, cit. *supra*.

- certificatul de cazier judiciar sau alt document de aceeași natură;
- dovada cazării;
- deschiderea unui cont bancar în țara gazdă;
- certificate profesionale, portofoliu, recomandări, plan de afacere etc.¹¹⁾.

Durata dreptului de ședere în temeiul vizei de nomad digital diferă de la o țară la alta, în unele situații fiind de unul sau doi ani, cu posibilitatea prelungirii¹²⁾.

IV. ELEMENTE DE NOUȚATE. AVANTAJE

Munca de la distanță reprezintă o bună oportunitate pentru cei care au un stil de viață activ și își doresc să călătorească fără să neglijeze, respectiv să renunțe la activitatea profesională.

Domeniul de activitate al nomadului digital constituie, de bună seamă, elementul esențial și, totodată, un avantaj. Există o gamă variată de profesii care implică prestarea muncii sau a serviciilor de la distanță, iar dintre acestea amintim: IT, contabilitate, avocatura de business, marketing, fotografie, graphic design, traduceri, project manager, customer service, HR & recruiting, consultanță, arhitectură și design etc. În plus, posibilitatea administrării, de la distanță, a unei companii înregistrate în afara României îi deschide cetățeanului străin calea aplicării pentru viza de nomad digital.

Stilul de lucru specific nomadului digital se îndepărtează de cel clasic, respectiv de tiparele cu care am fost obișnuiți și prezintă o serie de elemente de noutate. Astfel, munca de birou sau munca specifică locului de muncă poate fi prestată din orice loc, atât timp cât prestarea acesteia se realizează de la distanță, prin utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor. Mai mult, dorința de cunoaștere, de a descoperi locuri noi și un alt stil de viață, de a interacționa cu persoane noi și de a afla obiceiuri din alte locuri a făcut ca munca de acasă să devină munca din orice casă.

Munca de la distanță presupune atât flexibilitate, cât și o bună organizare, tocmai de aceea, nomadul digital se orientează către destinațiile care îi conferă siguranță, confort și o excelentă conexiune la internet.

Disciplina și capacitatea de adaptare sporesc performanțele și productivitatea nomadului digital.

Locația, clima, libertatea și atmosfera de lucru reprezintă factori care aduc un plus de valoare în prestarea muncii, iar experiențele nou întâlnite, informațiile și cunoștințele dobândite contribuie la dezvoltarea creativității nomadului digital.

V. CONCLUZII

Privind în retrospectivă, pandemia a adus și o serie de beneficii pentru un număr însemnat de persoane. Un boom al nomazilor digitali a fost înregistrat ulterior declanșării pandemiei provocate de virusul Covid-19, iar țările, nu doar cele europene, au căutat să atragă pe teritoriile lor cât mai mulți nomazi digitali.

¹¹⁾ *German Freelance "Freiberufler" Visa - Germany Visa (germany-visa.org)*, cit. *supra*.

¹²⁾ *Digital Nomad Visas in EU Countries (etiasvisa.com)*, cit. *supra*.

Dacă, în trecut, ideea de a lucra de acasă era privită cu reticență, în prezent, viziunea oamenilor s-a schimbat, iar oportunitatea de a-și desfășura activitatea profesională de la distanță este îmbrățișată de către tot mai mulți adepți ai stilului nomad. Pe de altă parte, nu puțini au fost cei care au optat pentru o reconversie profesională, căutând astfel o schimbare și un nou stil de viață.

Ridicarea restricțiilor și, în viitor, sfârșitul pandemiei să marcheze oare și finalul stilului nomad?

Chiar dacă, în prezent, nu putem discuta despre sfârșitul pandemiei, privind în viitor, înclin să cred că stilul de lucru specific nomadului digital va câștiga din ce în ce mai mult teren. În timp, inclusiv diversitatea profesiilor și a serviciilor de natură a fi prestate de la distanță vor avea o sferă și mai cuprinzătoare, iar condițiile de lucru vor deveni mult mai atrăgătoare. Digitalizarea și dorința oamenilor de a se dezvolta și de a-și crea un stil de viață care să îi mulțumească vor înclina balanța în favoarea stilului nomad. Flexibilitatea orelor de muncă, libertatea, diversitatea locațiilor din care poate fi prestată munca, diminuarea timpului petrecut în trafic și exploatarea timpului liber într-o manieră cât mai calitativă vor continua să atragă tot mai mulți adepți pentru viața de nomad digital.

Pe de altă parte, inclusiv angajatorii, respectiv marile companii, au arătat deschidere către acest model de lucru. Astfel, salariații au posibilitatea să lucreze în anumite perioade ale anului la birou, iar în celelalte din orice locație doresc. În rândul angajaților care au optat pentru acest stil de lucru au fost observate progrese și performanțe crescute.

Indiferent în ce direcție vor evolua lucrurile, țările care vor oferi condiții cât mai bune și mai avantajoase pentru nomazii digitali vor avea, cu siguranță, de câștigat.

Trebuie ținut cont de faptul că nomazii digitali se orientează în alegerea unei destinații după mai multe criterii, spre exemplu, climă, costuri și cheltuieli curente, condiții de cazare, siguranță, infrastructură, posibilități de relaxare, hobby-uri etc. Chiar dacă nomazii digitali caută combinația ideală între muncă și posibilități de relaxare, securitatea și viteza internetului primează, iar alegerea unei destinații depinde de acestea.

În încheiere, țin să menționez că, potrivit unui studiu¹³⁾, România se află pe locul 3 în rândul celor mai atractive țări pentru nomazii digitali. Viteza crescută a conexiunii la internet și prețul chiriilor constituie avantaje în alegerile nomazilor digitali. Acest clasament demonstrează faptul că România are potențial, care, în timp și prin măsuri adecvate, poate fi frumos exploatat.

¹³⁾ *The Digital Nomad Index | Circleloop*, disponibil online, accesat în data de 07.04.2022.